جارێکی تر ئاکار محەمەد و ماردین ئیبراهیم … نەجمەدین سادق شێخانی

لێکۆڵینەوە:

هەمیشە شیعری (بایۆگرافی) زوو دەناسرێتەوەو وا ناسراوە کە هۆنینەوەشی ئاسانە، زۆر جار نزیك دەبێتەوە لە قسەی رۆژانە و ژیانی رۆژانەی شاعیر، بە ئاسانیش دیوە رەش و سپیەکانی خودی شاعیر وەك یەك تێیدا دەدۆزرێتەوە. هەر رەنگە ئەم هۆکارە بێت پاڵمان پێوە بنێت داوا لە شاعیری بەڕێز کاک (ئاکار محەمەد) بکەین و بڵێین: مەرج نییە هەموو تێکەڵاوبوونێك بە کەلتوری گەلانی تر و نووسەرانیان وامان لێبکات چاولێکەریی ئەوان بۆ سێ و دوو تێمان بگەیەنێت ئەمە حاڵەتێکی دروستەو سەر دەکێشێت بۆ داهێنان.
بە حوکمی کاریگەربوونی هەندێك لە نووسەرانی کورد بە وێژەو وێژەوانانی فارس، هەر لەم ڕێیەوەش رەنگە چەند دیاردەو خووەیەکی بەد دزە بکات بۆ ژیانی تایبەتی هەندێك لە نووسەرانی کورد، یەکێك لەو حاڵەتانەش ئالوودەبوونە بە مادە هۆشبەرەکان، کە بە سووتانی دواڕۆژی ئادەمیزاد دوایی دێت و بە مردنێکی هێواش دادەنرێت، وەك شاعیرمان لە چەند جێیەکدا راستگۆیانە دەنووسێت:

(1)

من هاوڕێی کۆکایینم بۆ نێفێسی ڕۆژگار

(2)

بێدیار گۆرانیێکی داریوشێوێ
دێرمان دێخۆم و سیگار لێ دوای
سیگار دادێگیرسێنم
(بێشێک لێ تێکستی:
بێدیار ئێم گۆرانیێوێ دێشێمێوێ
بێسێر ئایندێمدا)

***

ئێمە وەك خوێنەران مافی خۆمانە لە سەر کارە شیعریەکانی ئاکار محەمەد بدوێین، لە سنووری ئەدەب و بابەتدا جێی ستایشە کاتێك دەیالۆگێك لە نێو خۆماندا دروست بکەین، لە پێناوی دەرچوون بە ڕێگە چارەی دروست بۆ هەندێك لە کێشە شیعریەکانمان، ئەمەش بە هیچ جۆرێك سنووربەزاندن نییە بۆ سەر ئازادی تاك و تایبەتمەندیەکانی

ژیانی شەخسی شاعیر، حەزو ژیانی رۆژانەو پەیوەندیەکانی و هتد… جا خۆزگە هەمووان جیاوازی نێوان ئەو دوو خاڵەمان دەکرد. ئەمەیە رەخنە لە جنێو جیا دەکاتەوە.

رەنگە لە دیدی کەسێکەوە ئاکار محەمەد زۆر لەبار بێت بۆ بینینی رۆڵی شانۆو سینەما وەك ئەکتەرێکی بە توانا، بە حوکمی ئەو کاراکتەرەی هەیەتی و توانای لە نواندنی رۆڵی جیاواز، بۆیە زۆر گرنگە زیرەکانە بتوانین توانا شاراوەکانی خۆمان کەشف بکەین، ئەگینا جێی سەرسوڕمان نییە دوای نزیکەی 7 بۆ 8 ساڵ لە نووسینی شیعر، کاك ئاکار نەتوانێت ببێتە خاوەنی شێوازی خۆی و ئێستاش سێبەرو کاریگەریی شاعیرانی تری بەسەرەوە بێت؟

تەنیا لێرەدا چەند نموونەیەکی تری کاریگەری و نزیکیی شێوازی شاعیر ئاکار محەمەد بە شاعیر ماردین ئیبراهیم دەهێنینەوە:

***

- لە دەقی (خەدیجە گوڵاوی) ماردین ئیبراهیم دەڵێت:

تۆش فریوی دونیات خوارد

- کاک ئاکار محەمەد لە شیعرێکی دیوانە شیعریەکەیدا (هەزار خەون و یەك نیشتیمان) ناونیشانێکی هەیە دەڵێت:

فریوی ئەم دنیا تازەیەتان خوارد

***

- لە دەقی (خەدیجە گوڵاوی) ماردین ئیبراهیم دەڵێت:

تازە ئەوەی چوو چوو خەدیجە

***

- کاك ئاکار لە هەمان شیعریدا دەڵێت:

ئاخر تۆ پێم دەڵێیت بیر لە رابردوو مەکەرەوە

ئەوەی چوو چوو

***

- لە دەقی (رافایل) ماردین ئیبراهیم دەڵێت:

سەری بە هەر ماڵێکدا کردبا

ژنەکانیان نەزۆك دەبوون

بە هەر خاکێکدا رەتبوبا هەزار ساڵ باران نەدەباری

بە هەر باخێکدا رەت بووبا هەرمێکان لە ترسان دەوەرین

بە هەر مێرگێکدا رەت بووبا ساڵێکی رەبەق ئەسپەکان دەیانحیلاند…

مناڵەکانیان بە سك یەشە دەمردن

***

- کاك ئاکار لە هەمان شیعریدا دەڵێت:

ئەو بەسەر هەر ماڵێکدا بفڕێت

ساڵێك خۆر لە پەنجەرەو ئینجانەكانیان نادات…
یان لەبرساندا دەمرن
***
بە هەر شەقامێكدا رەت بم شۆستەكان ئەخەمە گومانەوە
***

رەنگە كەسێك بپرسێت: زمان موڵكی هەمووانەو هەمووانیش دەتوانن چۆن بیانەوێت سوود لە زمان ببینن، ئەمە چ نەنگییەكی تێدایە؟ لە وەڵامدا دەبێت بگوترێت كە زمان لە هەزاران و ملیۆنان وشە پێكدێت، ئایا شاعیر لەو هەموو زاراوانەدا تەنیا لەو دەستەواژانە بە هرەمەند بوو كە شاعیرانی پێش ئەو هێنیویانەتەوەو بەكاریان هێناون و وێنەی شیعریی و بابەتیان لێ سازاندوون؟

نامەوێت نووسینەكەم هەمووی بە هێنانەوەی نموونەی تر پڕبكەمەوە، بەس ئەوەی لە دڵم گران بوو ئەوەیە كە كاك ئاكار لە چاوپێكەوتنەكەی كەناڵی (ئێن ئاڵ تی) دا نەك نكۆڵی ئەوە دەكات كاریگەریی شاعیرە كوردەكانی لەسەر بێت، بەڵكو دەڵێت : " بڕوا بكە زۆر كەم دەخوێنمەوە بە كوردی". لە خولەكی 26.

یان دەڵێت: " زیاتر بە رۆمانە عەرەبی و سوریەكان دەستم پێكرد" خولەكی 27.38

هەروەها دەڵێت: " من زیاتر تەئسیری ئەدەبیاتی فارسیم لەسەرە"

من لێرەدا لێی ناپرسم كە تا چەندێك زمانی عەرەبی دەزانێت و خوێندنەوەكانی بەو زمانە بەردەوامی پێ دەدات؟!

و لێشی ناپرسم ستایڵی (بورژواو ئوستوكراتی)ی چۆن لە شیعردا پێلێن كردووە؟!.. خولەكی: 14.

یان كە باسی ستایڵی خۆی دەكات دەڵێت " ئەم جۆرە شیعرە هی دوای قۆناغی ڕێنیسانسە". خولەكی: 12.10.

لە كاتێكداجگە لە قوتابخانەی شیعری كلاسیك ئەوا هەموو ستایڵ و شێوازەكانی تر ی شیعری كوردی و جیهانیش هی دوای ڕێنیسانسن، چونكە:

سەردەمی رابوون Renaissance

بریتی بوو لە قۆناغی نێوان چاخی ناوەند و سەردەمی مۆدیرن لە ئەوروپا، واتا لە نێوان سەدەی 14 بۆ 17ی زاینی .

+ تێبینی: ئەو خولەكانی لای وتەكانەوە نووسیومن، مەبەستم لە چاوپێكەوتنی ئەم لینكەیە، كە كاك ئاكاری شاعیر لە تەلەفزیۆنی ئێن ئاڵ تی ئەنجامیدا:

https://www.youtube.com/watch?v=zQ6rlbpXCxQ

پەراوێز:
”””””””””,

1- / نموونەیەکی تری ستایڵی شێعری (بایۆگرافی) شاعیر، کە چۆن زمان تیایدا سادە دەبێتەوە:

من لەو شاعیرانەم کەم پێدەکەنم
کەم قسان دەکەم و کەم دەخۆم
کەم سێکس دەکەم
کەم پارەم پێیە و زۆر دەخوێنمەوە و
زوو بۆی دەچمە ژێر بار .

***

2- / دەبێت ئاماژە بە دەستپێشخەریەکانی شاعیر بکەین، بەوەی هەندێک جار شتانێکی گوتووە بوێریی تیا دەبینرێت و شاعیرانی تری پێش خۆی باسیان نەکردووە، وەك ئەوەی گاڵتەی بە هوتافی حیزبەکان دێت کە یادی ئەنفال و کیمیاویی بقۆزنەوە بۆ بەهێزکردنی پێگەیان و بازرگانی سیاسی بەسەرەوە بکەن، راستە لای هەموومان قوربانیەکان بەشێکن لە جەرگی ئێمە، بەڵام تەنانەت تا ئێستاش نەمانتوانیوە تاوانبارە راستەوخۆو ناراستەوخۆکانیش دەستنیشان بکەین، ئایا فڕۆکەوانێکی کیمیابارانی هەڵەبجە لە فڕۆگەیەکی کوردستانەوە ئاودیو نەکرا؟ شاعیر دەڵێت:

من لەو شاعیرانەم پێکەنینم دێت
بۆ یادە نیشتیمانییەکان بۆ
هەڵەبجە و بۆ ئەنفال !
بۆ گریان و پۆشاکە ڕەشەکان
بۆ هوتافی سیاسییە بێئەخلاقەکان

3- / بە گشتی ئەو شێوازە شیعریەی ماردین ئیبراهیم سەری خوێنەر سپی دەکات، نەك هەر رەشبینی تێدا رەنگ دەدەنەوە، بەڵکو زۆر بەوەستایانە شاعیر لە دووی کاریگەرترین وێنەی هەرەسی ناخ و شکست و گوناحیی و بێدەسەڵاتی و قوربانیی گەڵاوە، کە وا لە خوێنەر دەکات بگری و بگری و بگری… بەڵام لێرەدا جێی خۆیەتی بپرسین: ئایا ئەمە پێوەری شیعری رەسەن و سەرکەوتووە لای خوێنەری کورد کە بیخاتە گریان!

4- / بە شێوەیەکی گشتی من دەستخۆشی لە کاك ئاکار دەکەم ، کە تا ئێستاش بەهەر چەشن و جۆرێك بووبێت! خاڵی پێزەتیف ئەوەیە دنیای وێژەو وشەو ئەدەبیاتی هەڵبژاردووە، نەك مافیایی و بوارە وێرانکارەکانی تری ژیان! هەر وەك لەم چاوپێکەوتنەشدا ئاماژەی پێ دەدات : نووسین و خوێندنەوەن ژیریی و هوشیاری مرۆڤ پەرە پێدەدەن و دنیای دەوروبەرو دەرەوەی خۆی بۆ کەشف دەکەن.